

Miljöpolicy

Antagen av kommunfullmäktige 2021-09-23

Kommunens vision – Alla är vi Eksjö kommun

Eksjö kommuns vision pekar ut tre fokusområden; den hållbara, aktiva och nära kommunen. Miljömässig hållbarhet innebär att vi alla ska ta miljöansvar och effektivt hushålla med naturens resurser för att bidra till ett gott klimat och en god livskvalitet för framtiden.

Syfte

Klimatförändringarna och brist på biologisk mångfald är två av vår tids största utmaningar. För att möta dessa krävs drastiska åtgärder. Syftet med Miljöpolicyen är att sätta Eksjö kommuns miljöarbete i sitt sammanhang och ange inriktning för kommunens miljöarbete, inklusive energi- och klimatarbete. Miljöpolicyen aktualitetsprövas en gång per mandatperiod.

Globala, nationella och regionala mål

Utgångspunkten för policyen är de Globala målen för hållbar utveckling. Det är 17 mål som syftar till att utrota fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor, främja fred och rättvisa samt lösa klimatkrisen i världen. De mål som Sverige är längst ifrån att uppnå är de som handlar om miljön; Hållbar konsumtion och produktion, Bekämpa klimatförändringarna, Ekosystem och biologisk mångfald.

Illustration över de 17 globala målen för hållbar utveckling.

De nationella miljömålen är den ekologiska dimensionen av de globala målen. Det övergripande miljömålet är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Detta ska ske utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. För att driva miljöarbetet framåt har Sverige antagit 16 nationella miljökvalitetsmål. Av dessa är 14 aktuella för Jönköpings län och därmed för Eksjö kommun;

- Begränsa klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt

- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Parisavtalet är ett internationellt avtal kopplat till FN:s klimatkonvention. Avtalet trädde i kraft i november 2016 och handlar om att minska utsläpp av växthusgaser samt att stödja dem som drabbas av klimatförändringarnas effekter. I Parisavtalet slås fast att den globala temperaturökningen ska hållas väl under 2 grader och att man ska sträva efter att begränsa den till 1,5 grader. Avtalet innebär också att länder successivt ska skärpa sina åtaganden och förnya eller uppdatera dessa vart femte år.

Sverige har ett nationellt klimatmål som innebär att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp.

Energi- och klimatstrategin för Jönköpings län har, förutom det nationella målet att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp 2045, målsättningen att vara ett ”plusenergilän” 2050. Att vara ett plusenergilän innebär att länet ska vara självförsörjande och ha ett överskott på förnybar energi, som kan säljas till andra län och länder.

Länsstyrelsen har uppdraget att samordna det regionala arbetet för att vi ska uppnå de svenska miljömålen. Det görs ett omfattande arbete med att ta fram regionala åtgärdsprogram. Specifika åtgärder tas politiskt i kommunstyrelsen efter hand som åtgärdsprogrammen revideras. Eksjö kommun rapporterar årligen genomförandegraden av åtgärderna till Länsstyrelsen.

Lokala mål och handlingsplaner

Eksjö kommun har bedömt att av de Globala målen är det mål 6; rent vatten och sanitet för alla, mål 12 hållbar konsumtion och produktion, mål 13; bekämpa klimatförändringarna, och mål 15; ekosystem och biologisk mångfald, som är mest aktuella för Eksjö kommun vad gäller effekt och möjlighet att påverka. Att minska klimatpåverkan och öka biologisk mångfald, kan i vid bemärkelse greppa samtliga miljömål som är aktuella för Eksjö kommun, och används därför som övergripande rubriker. Miljöpolycyn lyfter fram vad som ska prioriteras och hanteras för att bidra till att lösa de stora miljöutmaningarna.

Till policyn kopplas handlingsplaner med åtgärder som kommunens förvaltning och bolag ska genomföra för att nå målen. Handlingsplanerna beslutas av respektive chef. Åtgärderna i handlingsplanen tas fram utifrån Länsstyrelsens åtgärdsprogram och revideras då åtgärdsprogrammen

revideras, cirka vartannat år. Uppföljning av handlingsplanernas genomförandegrad ska årligen redovisas till kommunfullmäktige.

Miljöpolicy och tillhörande handlingsplaner ska tillsammans uppfylla kravet på kommunal energiplanering och krishantering.

Minska klimatpåverkan

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. De största utsläppen av växthusgaser inom Eksjö kommuns gränser kommer från transporter, jordbruk och förbränning av avfall vid produktion av fjärrvärme. Effekten av vår konsumtion och resor utanför kommunens och landets gränser är svårare att mäta, men uppskattas vara minst lika stora som de territoriella utsläppen (Naturvårdsverket).

Transporter

Vårt sätt att resa och val av bränsle för transporter, måste förändras för att utsläppen av växthusgaser ska minskas. En del resor kan undvikas och ersättas av digitala möten. Bilresor bör ersättas med kollektivtrafik, att cykla eller gå till fots när det är möjligt.

Kollektivtrafiken inom kommunen, som drivs av Jönköpings Länstrafik, ska användas i så stor utsträckning som möjligt. Kollektivtrafikens utbud styrs av efterfrågan.

Inom de stora områden i kommunen som inte täcks av kollektivtrafiken, ska kommunen bidra med att peka på alternativ, som till exempel samåkning och parkeringsplatser vid hållplatser. Resor ska effektiviseras genom högre fyllnadsgrad i gods- och personfordon. Det ska finnas förutsättningar för att kunna tanka eller ladda fossilfria drivmedel i kommunen.

Eksjö kommuns bolag och verksamheter ska ställa om sin fordonsflotta till fossilfria bränslen; i första hand biogas och el. Undantag kan göras för

tyngre fordon med begränsad användning. Genom information till invånare och företag ska man sprida kunskap om vikten av att när det är möjligt, välja fordon med miljövänliga drivmedel.

Förnybar energi

Eksjö Energi AB producerar fjärrvärme genom förbränning av flis och avfall där avfallsförbränningen står för cirka 70 procent. Denna typ av energiåtervinning, som sker under hårt reglerade former, är ett miljömässigt bra sätt att behandla det avfall som inte kan återanvändas eller materialåtervinnas. Eksjö Energi AB tar hand om såväl kommunens restavfall, som andras, främst närliggande kommuners avfall. Avfallspannan är effektiv och följer hårda krav för rening idag. För en långsiktigt hållbar produktion av fjärrvärme bör man sträva efter att minska utsläpp av växthusgaser.

Eksjö Energi AB ska verka för att minska utsläpp från transport av bränsle. Eksjö Energi AB ska systematiskt arbeta för att minska andelen fossilt bränsle i det avfall som tas emot på förbränningsanläggningen, bland annat genom att uppmana invånare till högre grad av återvinning. För att minska avfallsmängden bör kommunen uppmuntra till ett cirkulärt flöde av produkter. Kommunens förvaltning och bolag ska energieffektivisera egna fastigheter och ge råd till företag och privatpersoner angående energieffektivisering av fastigheter.

Behovet av förnybar energi är stort och kommer bli större. Därför behöver vi en kombination av flera förnybara energikällor för att lyckas. Eksjö kommun ska ha planberedskap för förnyelsebara kraftkällor. Förnybar energiproduktion ska uppmuntras.

Konsumtion

Sverige är ett av de länder i världen med högst konsumtion av varor och tjänster per invånare, och där hushållens konsumtion fortsätter att öka. En baksida av det är stor klimatpåverkan. Våra konsumtionsmönster behöver ändras för att nå en mer cirkulär ekonomi med låg klimatpåverkan.

Eksjö kommun ska bidra till minskad miljöpåverkan genom att servera måltider som i största möjliga mån bör vara tillagade av lokalproducerade råvaror. Matsvinnet ska fortsätta att minska. Produkters miljöpåverkan och beredskapsskal ska vägas in i upphandlingar, inte minst offentliga upphandlingar.

Det kan handla om att välja flergångs- framför engångsprodukter, second hand-produkter framför nyproducerade, produkter med lång livslängd och som kan repareras och återanvändas, samt produkter med så låg grad av miljö- och hälsoskadliga ämnen som möjligt.

Cirkulära affärsmodeller ska uppmuntras liksom praktiska lösningar för delningsekonomi, till exempel bilpool. Att varor och tjänster delas på olika sätt, bidrar till större möjligheter att konsumera hållbart.

Öka biologisk mångfald

Biologisk mångfald är en förutsättning för ett uthålligt ekosystem. Balansen i ekosystemet rubbas vid artutarmning. Biologisk mångfald ger förutsättningar för näringslivet; att även på sikt kunna driva till exempel turism, jord- och skogsbruk.

Grönstruktur och ekosystemtjänster

Växter gör så att luften blir ren, bin och humlor ser till att träden får frukt och mikroorganismer tar bort gifter ur såväl jorden som vattnet. I naturen händer mycket som människor har stor nytta och glädje av – det kallas ekosystemtjänster. En artrik natur är en hörnsten för att klara av klimatförändringarna, för att få hållbarhet i jord- och skogsbruk samt för friluftsliv och turism. Ett väl hanterat skogsbruk bidrar också till en nettominusning av koldioxid.

En stor del av grönstrukturen i Eksjö kommun utgörs av brukad skog. Brukare av jord- och skogsbruk bidrar till ökad biologisk mångfald och ett långsiktigt hållbart jord- och skogsbruk. Det sker genom till exempel att avsätta delar för naturvård, återställa våtmarker och att använda naturbetesmarker. Jord- och skogsbruket ska arbeta för att minska näringsläckage. Kommunen beaktar äganderätten till mark, skog och jord.

Grönstrukturer i stadsmiljön är viktiga för klimatet, men också för folkhälsa och miljö. Eksjö kommun har också mycket värdefulla natur- och kulturmiljöer av naturskog, stenmurar, öppna diken, slätter- och betesmarker. Dessa är miljöer som Eksjö kommun ska slå vakt om och noggrant värdera, utifrån deras biologiska värden gentemot andra allmänna behov.

Jordbruksmarken är en unik och oersättlig resurs, dessutom sker en ökad efterfrågan på lokal livsmedelsproduktion. Jordbruksmarken ska värderas högt utifrån att det är en ändlig resurs och noggrann övervägning ska göras innan marken används för annat ändamål. I stadsmiljö ska alltid 3-kilometerstaden beaktas.

Vatten

Kommunen är rik på sjöar och vattendrag med hög vattenkvalitet. Eksjö kommun ska skydda dessa miljöer och vid behov återställa vattenrelaterade ekosystem. Det är också viktigt att effektivisera vattenanvändningen för att säkerställa en hållbar försörjning av dricksvatten genom att skydda såväl grundvatten, sjöar, som vattendrag.

Giffri miljö

Eksjö kommun har en lång historia av företagsamma människor och verksamheter. Det som har drivit och driver samhällets utveckling framåt, kan tyvärr även bidra till föroreningar som är skadliga för hälsa och miljö. En god kännedom om förorenade områden gynnar hela kommunen i alla skeden, i allt från enskilda människors hälsa till vattenkvalitet och biologisk mångfald. Alla föroreningar utgör inte någon risk idag, men kan vid förändrad markanvändning, eller ett förändrat klimat, komma att utgöra en risk.

Med kunskap om föroreningarna och dess risker kan kommunens tillväxt och utveckling planeras både för att undvika att människor och miljö utsätts för farliga ämnen, men även för att resurseffektivt ta hand om föroreningar när exempelvis exploatering eller ombyggnation görs. Att verksamhetsutövare har kunskap och kännedom om sitt ansvar för föroreningar, skapar möjlighet för en öppen dialog kring hur dessa ska hanteras för att undvika att föroreningar sprids i mark och vatten. Arbetet med förorenade områden medför även möjligheter att planera bebyggelse utifrån ett hållbart markutnyttjande där tidigare exploaterad mark kan bebyggas, medan mark med höga naturvärden kan sparas.

Kommunen ska aktivt arbeta för att potentiellt förorenade områden riskbedöms, och vid behov identifieras och verifieras, samt därefter ta beslut om hantering.

Vår konsumtion av varor som innehåller eller produceras med hjälp av farliga kemikalier och mikroplaster, har stor negativ miljöpåverkan. Eksjö kommun ska vid upphandling av varor och tjänster låta miljömärkning väga tungt.

Styrdokument med koppling till miljöpolicy:

- Avfallsplan (Miljöbalken)
- Renhållningsföreskrifter
- VA-policy och plan (Vattendirektivet)
- Översiktsplan
- Gång- och cykelplan
- Skogsbruksplan
- Träbyggnadsstrategi
- Resepolicy
- Upphandlingspolicy
- Måltidspolicy
- Riktlinjer med handlingsplan Kemikaliesmart förskola